

VŠEHRD

LIST ČESKOSLOVENSKÝCH PRÁVNÍKŮ

Meze trestní zodpovědnosti u zodpovědných redaktorů.

Dr. Slavomil Novotný (Mor. Ostrava).*)

Je nesporno, že tisková novela (zák. č. 124/24) zasáhla velmi intenzivně do úpravy našeho tiskového práva a řízení. Rejstříky kmetských soudů jsou nejlepším dokladem toho, jak se za její platnosti tiskové spory rozhojnily nebývalou a zákonodárcem jistě netušenou měrou. Protože v těchto sporech nejdůležitější osobou celého řízení bývá zodpovědný redaktor, bude jistě velmi často na místě určit si rozsah jeho trestní zodpovědnosti u periodických tiskopisů.

Tato zodpovědnost je dalekosáhlá, neboť cit. zákon klade na jeho bedra zásadní zodpovědnost za každou trestně stíhatelnou zprávu (§ 1), a jen v docela řídkých případech (§ 4, 5) ji prolamuje. Když k této trestní zodpovědnosti přimyslíme ještě tíživé břemeno soukromoprávních důsledků redaktorem prohraného sporu (§ 17, 21), vysvitne nám s plnou určitostí přirozená jejich snaha, jak tuto zodpovědnost vyloučiti.

V té souvislosti mohla by také vzejíti a v praxi též velmi často se vyskytuje otázka, zda tato zodpovědnost trvá i tehdy, když zodpovědný redaktor fakticky svou funkci nevykonával a vykonávati ani nemohl (na př. v důsledku uvěznění, nastoupení trestu nebo v době dovolené atd.). V těchto případech pravidelně zůstává jeho jméno na periodickém tiskopisu vytištěno z doby skutečného zastávání funkce a bývá určován náměstek, který ho má zastupovati po dobu překážky. Ohlásí-li nyní zodpovědný redaktor tento stav věci u státního zastupitelství a prokáže-li se v soudním řízení správnost těchto okolností, jest ekulповán?

Chtějíce tuto zajímavou otázku řešiti, musíme si ujasniti především smysl a účel zákonných ustanovení, na nichž spočívá instituce zodpovědných redaktorů. Přicházejí tu v úvahu zvláště ustanovení zák. č. 6/63 a novely tiskové č. 124/24. Z nich je patrné, že zákonodárce vedla k zavedení této instituce vůle vy-

*) Článek tento byl původně určen do jubilejního sborníku »Naše právo a stát«. Autor však pro okamžitou naléhavou práci nemohl dodati rukopis do uzávěrky a proto svolil k otištění na tomto místě.

tvoriti vzhledem na neobyčejnou důležitost a rozšíření tisku v dnešním životě a jeho uznávaný vliv na vytváření veřejného mínění potřebný orgán, zodpovědný před zrakem zákona za každou trestně závadnou zprávu, která do tiskopisů byla pojata. Přesné vykonávání jeho úkolu nutně s sebou přináší povinnost zkoumati každou zprávu co do její trestní nezávadnosti a kontrolovati, aby bez jeho souhlasu neprošla jeho periodickým tiskopisem zpráva obsahující trestní čin, protože za zanedbání této povinné pozornosti zodpovědný redaktor ručí (§ 6 tisk. novely). Z toho je patrné, že výkon jeho funkce neobejde se bez osobního a nepřetržitého výkonu potřebné kontroly, ježto v nejčastějším případě jedině on přichází v úvahu jako osoba zodpovědná za uveřejněný delikt obsahový. Jeho evidence veřejností jest umožněna zákonným ustanovením, že musí býti jeho jméno vytištěno na periodickém tiskopisu samém, při čemž řadou trestních ustanovení je pojištěn přesný úřední dohled (§ 10 a násl. zák. č. 6/63), zejména i co do požadavku, aby vyhovoval zákonným náležitostem týkajícím se jeho osoby; vedle toho úřadům bezpečnosti svěřena jest i značná ingerence co do jeho schválení.

Vidno tedy, že zákon klade značný důraz na jeho osobní kvalitu a z rázu všech sem spadajících předpisů zřejmě plyne, že zákon nazírá na povinnosti jemu uložené jako na povinnosti čistě osobní, které jednostranně se sebe střešiti nemůže. Povaha věci nese s sebou, že je nesmí bez souhlasu státního zastupitelství a bezpečnostního úřadu (policejního ředitelství) přenést na jinou osobu, což ve svých důsledcích nutně znamená, že jeho náměstek, jím snad výkonem funkce pověřený, i když tuto funkci skutečně zastává, nemá jeho trestní zodpovědnosti a nemůže býti s úspěchem trestně stihán. Faktické přenesení funkce zodpovědným redaktorem na jeho náměstka je tedy právně bezúčinné a nezbavuje ho zodpovědnosti.

Tento názor, který schválil i náš Nejvyšší soud v mnou vyvolaném nejnovějším rozhodnutí č. j. Rv. I. 426/27, znamená pro právní jistotu velmi mnoho. Čtenáři a publiku vůbec nebývá přece patrné, že k faktickému přenesení funkce došlo, protože na tiskopisu nebývá vyznačeno. Jak má v takových případech čtenář, zvláště obsahem článku uražená osoba, tušiti, že funkci skutečně vykonává někdo jiný, nežli na tiskopisu jest uvedeno? A kde ho má shánět? Opomenul-li zodpovědný redaktor svého náměstka řádně vyznačiti na časopise, resp. sebe tam vyškrtnouti jako zodpovědného redaktora, dopustil se tím opomenutí, které po stránce právnícké velice se blíží, ba někdy může i splývat se zanedbáním povinné pozornosti ve smyslu § 6 tisk. novely. Neboť okolnost, že redaktor stále nechává sebe figurovati na listu jako zodpovědného redaktora, je dokladem nedostatečné dávky pozornosti vzhledem k jeho obsahu, kterýžto zjev právě stihá zákon trestem. Chce-li býti zodpovědný redaktor ručení prost, musí složení své funkce oznámiti včas bezpečnostnímu úřadu a vedle toho i státnímu zastupitelství, jinak vydává

se v nebezpečí stihání a odsouzení nejenom pro § 11 zák. o tisku, nýbrž i v nebezpečí ďaleko tísňivejšieho stihání a odsouzení podľa tiskovej novely, jak vyliĉeno.

Kdyby se pŕipustila exkulpace zodpovědného redaktora již na základě faktického výkonu jeho funkce jiným redaktorem, byla by dveře dokořán otevřeny obcházení zákona a stala by se také nepotřebnou řada ustanovení zákona o tisku rázu pořádkového. Nahoře vyznaĉená úprava nejen odpovídá intenci zákona o tuhé zodpovědnosti odpovědných redaktorů, je však jí opěť dán výraz úsilí zákonodárcovu sněsti na bedra jedné osoby všechnu zodpovědnost za opomenutí trvalé kontroly obsahu periodického tiskopisu.

O niektorých otázkach služobného práva.

Dr. Eugen Weiss (Bratislava).

Známym 4. odst. § 6 zák. 244/1922 je stanovené, že ustanovenia § 6 nedotýkajú sa tých ustanovení kolektívnych smlův, alebo pracovných poriadkov už platných, ktoré sú pre zamestnancov priaznivejšie.

Tomuto ustanoveniu prikladá sa zcela jednoducho ten význam, že ĉiní predpisy § 6 predpismi donucovacími. Tak na pr. Dr. Hexner vo svojom diele »Das Dienstvertragsrecht« na str. 78 uvádza: § 6 ist unabdingbar. Nesmieme však zabudnúť na to, že kogentnosť ustanovení § 6 je ustanovená všeobecným predpisom § 25 zák. 244/1922, bolo by preto ešte zvláštne ustanovenie 4. odst. § 6 superfluum. A poneváž musíme vychádzať zo základnej právnej zásady, že zákon zbytoĉného ustanovenia neobsahuje, musíme bližšie pristúpiť k výkladu prebieraného ustanovenia. Dr. Rouĉek vo svojom diele »O služobných smluvach na Slov. a v Podk. Rusi« v kapitole o pracovných poriadkoch a kolektívnych smlůvach v tom vidí zvláštny význam 4. odst. § 6, že kým pri ostatných §-om 25. uĉinených kogentných ustanoveniach zák. 244/1922 v páde, že ustanovenie zákona je rovnako priaznivé s ustanovením smlůvy, platí úmluva, pri ustanoveniach § 6 v prípade rovnosti príjde do úvahy zákon. Uvážime-li však, že keď obe tieto (zákonné a smluvné) ustanovenia sú naprosto stejné, nemá vôbec žiadného materiálneho významu rozhodovať otázku, ktorá z nich platí, musíme preto výklad Dra Rouĉka považovať za neuspokojúci.

Srovnajme preto bližšie klauzulu § 6 s § 25. — § 25 vyjadruje sa tým spôsobom, že zákonný predpis nemôže byť smluvným ustanovením zrušený, alebo obmedzený v neprospech zamestnanca, kým klauzula § 6 tak, že zákonným predpisom zo-